

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken, Februárius 18-ik napján, 1814-dik esztendőben.

Északi Német Ország.

A' Svétzia és Dánia Országok közt szerzett békesseget, következőképen írják le a' Lübecki Tudóslások szerint a' Berlini újság levelek: „Dánia, *ígymond*, a' köz ügy mellé áll, Frantzia Ország ellen hadat indít, és olly hadi corpust állít fel, melly az északi szövetséges hadi seregekkel öszvekaptsoltatva a' Svéciai Korona Hercege vezérlése alatt leszen. — *Norvégiát* mindeu ahoz tartozó tartományokkal, 's birtokokkal egyetemben, kivéven *Grönlandiát*, a' *Förörei* szigeteket, és *Islan-diát* Svécia Orzágnak által engedi; úgy mindazáltal, hogy Norvégiának constitutió-lát meg ne változtassa, és a' lakosokat az ő jussaik és privilégiumaik mellett meg hagyja. — Más részről a' Svéciai Király Dánia adósságának azt a' részét, melly Norvégián fekszik, magára veszi. — Svécia Ország a' *Svéciai Pomerániát*, és a' *Rügeni* szigetet Dániának engedi, úgy mindazáltal, hogy ezeknek jussaik és privilégiumaik is meghagyattassanak, és azokba a' Statusoknak és Rendeknek megegyezések nélkül semmi papiros pénz bé ne vitéd-jön. — Továbbá, hogy Dánia azokat a' dotatiókat, mellyek a' Svéciai Pomerániában mutatódtak, és a' mellyek a' Pomerániai Couvant szerint 43000 tallérra mennek esztendőnként, meg esméri. —

Ennekfelette minden jóltévo intézetek, és közönséges Institutumok, valamint Norvégiában, úgy Svéciai Pomerániában is eddig való állapotjokban maradjanak meg, következőképen, a' Norvégiai és Svéciai Pomerániai Unversitások is különösen. —

A' közönséges hivatalbeli tisztviselő-
nek fizetéseiket is mind Norvégiában, mind Sv. Pomerániában azok a' Hatalmasságok fogják fizetni, a' kik azokat bírni fogják. A' penzióknak fizetéseket is ezek vállalják magokra. — A' közönséges békesnek megkészülése után azon fog a' Svéciai Király lenni, hogy a' Szövetséges Fejedelmek Dániának azon kárvallását illeudóképen vissza térítték, mellyet Norvégiának által engedése által szenved. — Ezen egyességnek kéz aláírással való meg erősítettése után, Dánia Országban mind azon hadi adók 's általszállítások szűnyenek meg, a' mellyeket az északi Német Orzági ármada okozott, mindent 's mit ennekutána a' Svétziai hadi seregeknek fognak adni, azok kész pénz fel fizessék. Minden hadi seregek, a' Hamburg városát ostromlókon kívül, Holsatziából mennyenek ki. A' Svétziai truppok, ezen békessegekötésnek kéz aláírással való megerősítettése után mingyárt Norvégiába mennek, a' Dániai hadi seregek pedig a' Sv. Pomerániába. — A' hadi foglyok mind

a két részről elbocsátatnak, hasonlóképen az elfogatott hajók és hajós legények is, és mindjárt kezdődjen el a két nemzet közt való kereskedés s. a. t.

Norvégia Európának nagy és nevezetes országa, mellynek hossza 350 mértföldre nyúlik ki. — Napkeletre Svéciával, délre a' Cattegattal, avagy a' Godanusitengeröblével, napnyúgotra és északra az északi tengerrel határos. Leg nagyobb része kietlen hegyekből és pusztákból áll, ellenben azok a' vidékek, a' mellyek miveltenek, nagyon termékenyek, sok rézbányákkal, halál, szurokkal, fával, kiváltképen hajóépítésre valóval bővölködik, sok mágneskő és ezüst bányái, sok vad és betseszőrű állatai is, vannak, mellyeknek bőriből nagy jövedelmek van a' lakosoknak. Télen igen kemény ott a' hideg, melly már Octoberben elkezdődik, és Április hólnapban végződik a' pusztaság és hegyes vidékekben, a' nyár olly meleg a' mivel tartományokban, hogy kilétez hét alatt a' vetés megéri, és alkalmas az aratásra.

Ennek az Országnak lakosi egyenes szívűek, jó katonák, uralkodó Fejedelmekhez hívek, evangelica vallásúak, az egész Országot egy all-helytartó igazgatja, ez alatt vannak *Islandia*, *Grönlantia*, *Spitzberg*, *Feró*, és a' *Feróéri* szigetek is. — A' Dánia és Svétzia Országok közt 1716-ik esztendőben támadt háborúban, Norvégiába is kihatott a' hadakozás, 's ott is sok véres ütközetek estek; mindazáltal az Ország határain olly jó rendelkezéseket tettek az Dánusok, hogy minekutána 12-ik *Károly* Svétziai Király Norvégia nevezetes városának *Fridrichshalnak* 1718-ik esztendőben való ostromlása alatt, a' vársántzában agyon lövetett volna, kéntelenek voltak az ostromló Svékusok nagy veszteséggel Norvégiából kimentni.

Pomeránia a' Felső Szakszóniai Kerületben fekvő Hercezség, melly napnyúgotra a' Mecklenburgi Hercezséggel, dél-

re a' Brandenburgi Marchionatussal, napkeletre Lengyel Országgal, északra a' napkeleti tengerrel (*Mare Balticum*) határos. Két fő részre osztatott fel, úgymint külső és hátulsó Pomerániára (in *Citeriorem* és *Uteriore*) és ezt a' két tartományt az Odera vize választja el egymástól. Hajdan a' régi Vendusok Országának része volt, későbbben, úgymint, 1025-ik esztendőtfogva 1637-ik esztendeig tulajdon Herceg alá voltak vettelve, kiknek kihalások után a' Brandenburgiai Választó Fejedelemnek kellett volna a' vérség jussán egész Pomerániában uralkodni; de mivel a' 30 esztendeig tartó háborúban azt a' Svékusok bírták, kéntelen volt a' Brandenburgiai Fejedelmi Ház, a' Westfáliai békekességben anuak innenső részit (*Partem Citeriorem*) a' Rügeni szigettel egyetemben, Svécia Országnak által engedni. Ez a' Svéciai Pomeránia, melly a' fellyebb leírt békekességben Dánia Országnak adott, rész szerint homokos és sovány, rész szerint pedig termékeny, és gabonával, marhával, halal, dohánnal, gyapjával, mézzel, viaszszal 's fával bővölködő, és mivel sok tavai és folyóvizei vannak, a' kereskedésre nagyon alkalmas. — Az ott lakó nemesesség számos de szegény, a' köznép munkás és szorgalmatos, tsak nem mindnyájan Evangelika vallásúak, mindazáltal imitt amott Kátolikus és Reformatus lakosok is találhatnak.

Minekutána a' Dánusok és Svékusok közt a' békekesség megkészlült volna, a' Svéciai Korona Herceg a' vezérlete alatt lévő 80 ezer főből álló északi Ármádát, mellyhez azok a' Dániai hadi seregek is kaptoltattak, a' mellyeket a' Dániai Király a' vele szerzett békekesség ereje szerint a' szövetséges Fejedelmeknek ígért, két kolonnéra osztotta fel, és ezek *Duisburg* és *Kolonia* mellett fognak a' Rajna vizén által menni, melly, hogy annál könnyebben megeshessen, mind a' két helyen hidak fognak előre készítettni. A'

Colónia városa mellett által menendő Kolonne vagy tsapat sereg; a' *Woronoff* Orosz Hertzeg, a' Generál *Stroganoff* corpusaikból, a' Hanséatika legiónak egy részéből, az Anglus lovasságból, és a' Svéciai 's Dániai hadi seregekből áll.

Lübeck városának a' Frantziáktól való vissza vétele után következő foglalatú levelet írt a' Svéciai Korona Herczeg a' maga fiának Oskar Södermanlandi Herczegnek: *Kedves Oskárom!* Hajdan a' *Lübecki* lakosok segítségére voltak *I. Gustav* Királynak abban, hogy hazájának szabadságát vissza szerezhesse; én a' Svékusoknak ezt az adósságát éppen most fizettem ki, *Lübeck* városa előbbi szabadságát vissza nyerte. En ezt a' várost minden vérontás nélkül foglaltam el. En ezt a' nyereséget akármelly győzedelemnél fellyebb betsülöm. — Kedves fiam, melly nagy szeretse a' mi ember barátinknak könnyhullásaikat megkémélneni, tsak ilyenkor lehet tsendesen aludni. Hogyha erről az igasságról minden ember meg volna győződve, egy hódoltató sem volna e' világon, és a' népeken egyedül igasságot szerető Fejedelmek nralkodnának. — En hónap *Oldestohebe* megyek, hónap után pedig oda, a' hová engemet a' környülállások vezérelni fognak. — Minden lehető dolgot elkövetek a' köz ügy javára, és Hazám hasznára. Az a' jutalom, mellyet én ettől várok, abban áll, hogy tégedet minden annak hőldogságára czélzó tetteidben segíthesselek. — *Költ Lübeckben, Dec. 7-ik napján, 1814 eszt.*

A' tsatározó mezőköl.

1. *A' Frantzia Földön.*

Az e' most folyó hónap első és második napjain *Brienne* és *Trennes* városok közt történt verekedésről következő

hivatal szerént való tudósítás adatott ki a' Müncheni (Monachiumi) udvari újság levelekben: „*Napoleon* Fr. Császár, a' ki Jan. 29 ik napján Párisból elútafván a' *Chalons* mellett össze gyült ármádájához ment vala, még azon napon elkezdette hadi munkáját, és azon iparkodott, hogy *Blücher* Prusszus Feldmarsalt a' nagy ármádától elszakasztbassa, a' ki a' kórmánya alatt levő szövetséges ármádának fele részével *Brienne* alá ment, hogy azt annál fogva a' nagy ármáával összevaptsolhassa, ármádájának más felét pedig a' *York* General Lajtnant vezérleése alatt *Nancy* és *Marne* közt hagyta, 's állította ki vgyázatra. Ezen tzelből még Jan. 29-ik napján megtámadta *Brienne* mellett *Blücher* Feldmarsalt; mindazáltal noha sokkal nagyobb volt az ő hadi ereje a' nevezett Pr. Marsal hadi erejénél; még is mindazáltal feltett tzeljét el nem érhetette, amaz a' tsata piatzot megtartotta, és 8 ágyút vett el a' Frantziáktól.

A' következő napon, úgymint, Jan. 30-ikán, F. M. *Blücher* a' szövetséges árdához közelebb ment, és hadi népet a' nevezett két helység közt közelebb összeváltta, hogy Febr. 1-ső napján, *Napoleon* Császárt egész erővel még lehessen támadni, a' melly ármáával a' Würtembergi Korona Herczeg, és Gróf *Wrede* lovasság Generálisa corpusaik is összeváltattak, és ezen napon, t. i. Febr. 1-ső napján újabb győzedelmet nyertek a' Bavariai hadi seregek a' kevely elleuségen. *Napoleon* Fr. Császár *Brienne* mellett, a' melly városban lévő katona akadémiában ő első ifjúságában neveltetett, és a' hadi mesterséget is tanulta vala, egészen megveretett, 68 ágyút, és 4000 fogságba ezteket vesztett, a' kik közt egy osztályos, és egy brigadiros Generálok is voltak.

A' Ménusi Frankfurti újság levelek szerént, e' folyó Februar. 2-ik napján, már Brüsszel városát is elfoglalták a' szövetsé-

ges hadi seregek, a' melly tárgyról kiadott tudósításnak rövid foglalattya ekként van: „Tegnap, reggeli 5 órakor városunkat is elfoglalták a' *Nariskin*-Generál vezérlése alatt lévő Orosz hadi seregek, a' melly alkalmatassággal a' régi bevett szokás szerént a' városnak kultsai a' nevezett Generálnak adattattak által. — Frantzia Generál *Maison*, a' ki attól félt, hogy a' több Fr. seregektől el fogna rekesztetni, tanácsosabbnak tartotta onnan jökor el menni, mint azon fő várost védelmezni. — *Löwent* és *Mechlent* is meghódítottatták már a' szövetséges hadi seregek.

A' Prussziai Kir. tábori 3-ik Februáriusi újság levelek, kevés különbséggel úgy adják elő a' Bienni verekedést, mint a' Monachiumi hivatal szerént való levelek. Amazokban az íratik, hogy a' Febr. 2-ik napját követett éjjel, a' Dienvillei helységet, mellyért keményen viaskodtak a' Frantziák a' szövetséges seregekkel, Fegyvertármester *Gr. Gyulay* el foglalta, a' midőn 11 hadi tiszték, és 400 köz emberek hullottak el és estek sebbé a' kormánya alatt lévő hadi népből. — A' Fr. testőrző seregeket maga vezérelte *Napoleon* Császár a' tűzbe, s kevésbé múlt, hogy fogságba nem esett.

A' Frantzia földön táborozó Anglus és Spanyol szövetséges hadi seregeknek fő vezérekről *Lord Wellington*ról következő tudósítást adott ki a' Frankfurti Fr. Zsurván: Az ellenség, úgymond *Lord Wellington*, e' folyó Januárius kezdetében sok dolgot adott nekünk. Ezeknek fő vezérek *Marsal Soult* a' *Nive* és *Adour* folyók közti mozgásai által, szoros határok közé szorították a' mi külső vigyázóinkat, úgy annyira, hogy kéntelen voltunk két friss osztály seregét előre nyomni. Azonközben még sem mérésztették li-neáinkat megtámadni, és az a' isapat, a'

melly seregeink jobb szárnya háta megé igyekezett vonulni, kevés dologgal visszaveretett. *Marsal Soult*, így ir továbbá *Lord Wellington*, igen vigyázó, fáradhatatlan és munkás ember lévén, azon egész idő alatt, míg mi téli kvartélyban fekszünk, szüntelen nyughataatlankodtatni fog minket. Mindazáltal ez a' sok munka nagyobb kárára leszen az ő hadi népének mint minékünk, mivel az idő járása igen kemény lévén, neki mindenkor mezőben kell lenni, a' mi seregeink ellenben téli kvartélyokban fekszenek. Ugy látszik, hogy *Lord Wellington*nak nem tsák *Marsal Soult*tal kell bajoskodni, hanem egy más armáda is fog ellene küdettetni. Bizonyos tudósítást vettek a' Ministerek *Lord Wellington*tól az eránt, hogy *Marsal Suchet* Cataloniát oda hagyja, és Frantzia Országba vissza fog menni. Éppen ez a' tudósítás hitta ötet arra, hogy újabb segítő seregeket kívánnyon. — Fr. Generál *Harispe*, a' *Marsal Suchet* armádájának egy osztályával *Jean - Pied - de - Porthoz* már meg is érkezett, és a' *Lord Wellington* armádája háta megett van. Minden meg van arról győződve, hogy mihelyt *Marsal Suchet* az ő szárnya mellé nyomulni akar, mindjárt megtámadja ötet *Lord Wellington*, és akkor sokat árthat nekie *Gen. Harispe*. Még most senki sem tudja bizonyosan, mellyik útát választja magának, a' jelen való körülállások közt *Marsal Suchet*, a' Lyonba vivőt é, vagy pedig *Soult* *Marsallal* együtt fog dolgozni, és a' *Lord Wellington* Frantzia Országban való előmenetelét igyekezik megakadályoztatni. Mind ezekből könnyen meg lehet érteni, miokovettek ellenkező parantsolatot azok az Angliai hadi seregek, mellyek a' napkeleti Indiába való menetelre ki készítettetek. — El végzették az Anglus Ministerek, hogy *Lord Wellington*t tellyes tehetségekkel segítsék, és egyszermind reménylik, hogy ez a' segítő sereg, melly 1400 lovas, és

6000 gyalog emberből áll, ideje korán el fognak Frantzia Országba érai.

A' Ménus vagy Main folyóvíz mellől legközelebb azt írják, hogy a' szövetséges hadi seregekből 40,000 ember *Párisba* már bémarsirozott, és hogy a' Frantzia nemzeti gárdistákkal együtt állstrázsákon. Ez ugyan nem lehetetlen dolog; mindazáltal mivel e' tárgyról semmi hivatal szerint való tudósítást még eddig nem olvastunk, mi sem mondhattuk bizonyosan. Reményljük azonban, hogy ha a' Frantzia Császár, és a' Fő Kormányshék; az eleikbe tett békességre tiszto feltételeket el nem fogadják, az is el fog következni. — Hogy a' szövetséges Fejedelmeknek, és Frantzia Orzágnak azon áldott tárgynak eszközlésére ki rendelt Ministerjeik Bazi-leában már össze gyűltek, tagadhatatlan dolog; azonközben pedig a' hadakozástsek ugyan folytatódik.

2. Olasz Országban.

Az ezen Országban táborozó Csász. K. Armádának *Valeggioban* lévő fő hadi szállásáról Februárius 9-ik napján, az ide való Csász. Kir. Udvari Cancelláriához küldött tudósítások szerint, a' Minció folyóvízen való általmenetelnek alkalmatosságával vakmerően verkedtek hadi seregeinkel a' Frantziák: mindazáltal ha színte előre megtették is a' szükséges rendeléseket, és a' föld fekvése is ő réájok nézve kedvező volt, e' mellett a' *Mantuai és Peschierai* erősségekbeli katona őrizetekből is sokan mentek segítségekre; mindazáltal még sem boldogúlhattak, mivel a' kommandírozó Generális is olly hasznos intézeteket tett, és vitéz hadi seregeink is olly derekasan viselték magokat, hogy kéutelen volt az ellenség nagy veszteséggel hátrálni.

Minekutánna tehát az Ets. vizét egészen elhagyta volna az ellenség, a' kom-

mandírozó Vézér Gróf *Bellegarde* F. Marsal *Villa Francaba* tette által a' maga fő hadi szállását, és mivel minden felől olly tudósítást vett, hogy a' Vice Király *Cremona* felé nagy sietséggel hátrál, és tsak két osztályt hagyott hátra a' *Mincio* folyóvíz mellett, elvégzte, hogy *Valeggio* mellett a' nevezett folyóvízen által mennyen. Arra való nézve minden készületeket megtétetett, és a' következett napon a' Gen. *Radivojevich* osztály seregét *Vallegio* mellett, a' Generál *Vétseit* Pozzolo mellett az említett folyóvízen által küldötte, F. Mar. Lajtnant *Mervillét* pedig a' granatírosbrigádával, és a' *Savoie's Hohenloe* drago nyos seregeivel *Pozzolo* mellett hagyta, hogy azok akármelly esetben készen legyen azon pontra menni, a' hol szükséges leszen.

Végezte azon hirdetménynek, melyet az Olasz Országban lévő Csász. Királyi Armádának mostani fő vezére Gróf *Bellegarde* Feldmarsal Veronából azon Ország népeihez intézett vala.

„*Olasz Orzági népek!* Azt akarják a' nagy lelkűszövetséges Fejedelmek, hogy a' régi Európai Statusoknak boldog alkotmánya, mellynek fundamentom köveinn azoknak szerentséjek, boldog állapotjuk és ditsősségek építve volt, a' mennyire az új környűllások engedni fogják, vissza helyheztetődjenek. Akkor osztán a' Fels. Estei Házat (az az, a' *Modenai* Hercegeknek leány ágon lévő maradékát) magatok közt ismét virágozni 's fel nevedetni láttyátok, a' kiknek nemes és ditsősséges emlékezete a' ti históriátoknak leg szebb ideire tartozik. — Akkor osztán az a' halhatatlan város, melly e' világon kéitzer volt első (érti Rómát) nem leszen egy idegen Birodalomnak 2-dik városa, (i. i. Frantzia Orzágnak) hanem a' Keresztény világnak újabb ditsősséggel tündöklő városa

fog lenni. A' melly mértékben fog a' ti tartományotok az idegen elnyométol megszabadulni, azon mértékben mennyen végbe a' ti kormánytok is minden zendülés, minden erőszakítétel nélkül, olly rendelésekkel, a' millyeneket a' helybeli szükségek, környülállások, és a' ti javaitok kívánni fognak. — *Költ Veronában Bőjtelő Havának 5-ik napján, 1814-ik esztendőben.*

Gróf Bellegarde Feldmarsat.

Az előtt való napon, tudniillik Febr. 4-ikén az Olasz Országi Cs. K. Ármádához is igen szép és hathatós hirdetményt intézett a' nevezett Fő Vezér, melly következendőképen volt formálva:

„*Katonák!* Azon győzedelmek után, mellyek titeket az Ets (v. Adige) folyóvízhez vezérlettek, tinétek a' ti kívánságtok ellen is nyugodalom engedtetett. Ez a' nyugodalom ideje a' ti meg szaporittatásokra, 's arra fordítottatott, hogy tinétek minden tábori eleségeket szerezni, 's Olasz Ország megszabadittatását eleve el lehessen kezdeni. — A' ti bajtársaitok, a' kik Szakszóniából, a' hol Német Ország szabadságát vitézi módon 's ditsősségesen vissza szerették, és segítségtekre ide küldettek, már megérkeztek, tábori takarmányok bővséggel szereztetek, a' ti tápláltatástokról gondot viseltek, újabb politika öszve kötetések készítettetek a' mi hasznunkra, a' mi szövetségeses hadi seregeik az ellenség földjére bellyebh nyomúltak, következésképen Olasz Ország megszabadulásának ideje is eljött.“

„Az Ets folyóvíz mellett magát az ellenség bésántzolta, Veronát megerősítette, 's úgy látzott, mintha annak bástyái mellett magát vakmerően fogná védelmezni;

a' hegyeken lévő nagy hó, a' térségen esett tartós esőzések segítették is az ő feltett zélllyat; mindazáltal minekutánna az ide érkezett segítő seregek engemet olly állapotba helyeztettek, hogy *Ferrara* mellett számos ármádát küldhettem a' *Pó* folyóvízen által, ennek mozdulásai arra bírták az ellenséget, hogy az Ets mellett lévő erős fekvéseit elhaggya.“

„Arra való nézve ma Veronába bé megyen az ármáda, mi pedig sebessen fogjuk úzni az ellenséget, 's igyekezni fogunk Olasz Ország sorsát elválasztani. — Ennek az Országnak népei minékünk barátink, mi azért jöttünk ide, hogy őket az idegenek jármok és hatalmok alól megszabadíthassuk. A' mi ügyünk az igazság ügye, rendtartás és mértékletesség követik azt; az erővel való visszaélés, tolvajlás és pusztítás a' vitézek betsülletét megmotskollya. A' mi hadi törvényeink mindennek köteleességét meghatározzák, azoknak bétellegesítése nem tsak győzedelemre és ditsősségre vezet, hanem a' győzedelem gyümöltseit is állandóvá tesszi.“

„Én is szorossan és lelkieméret szerént bé fogom az én kötelesegeimet teljesíteni, mellyek ámbár minden vétkeknek megbüntetésekre köteleznek is engemet, mindazáltal olly bizodalommal vagyok hozzátok, hogy igen ritkán fogok ezen esetben lenni. — Sőt inkább a' ti előbbeni magatok viselete olly bizodalmat ént belém, hogy egyedül a' ti tetteiteket megjutalmaztatni, 's titeket Felséges Urunk kegyelmességébe ajánlani leszen szükségem. —

Költ a' Soavei fő hadi szálláson, Febr. 4-ikén, 1814. eszt.

Februarius 12-dik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 189 1/3 forintot Váltótzédulában — Egy Császár aranyért 8 f.tot és 51 7/8 krt.

D. D. S.